

Kiegyensúlyozottság követelményének sérelme az RTL Klub csatornán közzétett Híradó, és a TV2 csatornán sugárzott Tények című műsorszám 2012. június 6-i adásában

Az 1220-1221/2012. (VII. 5) számú médiatanácsi határozatok kivonata

A tényállás

Az említett műsorszámok beszámoltak arról, hogy az utcán, lakása előtt szidalmazta egy ismeretlen Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbit. A hír kapcsán az egyes műsorokban megjelent a történelmi egyházak véleménye, a kormányzóvivő, az MSZP álláspontja, illetve a köztársasági elnök sajtónyilatkozatának részlete is olvasható volt, akik mind elítélték az esetet. A hír kapcsán egyik médiumban sem jelent meg a Jobbik Magyarországért Mozgalom sajtótájékoztatóján elhangzott, az ügygel kapcsolatos álláspontja.

A Médiatanács döntése

A Médiatanács megállapította, hogy a médiaszolgáltatók megsértették a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményét, ezért kötelezte őket, hogy a törvénysértő híradást tartalmazó hírműsorszámával azonos időpontban, értékelő magyarázat nélkül közleményt tegyenek közzé, vagy pedig a törvénysértő híradást tartalmazó hírműsorszámával azonos időpontban sugárzott hírműsorszámában adjanak lehetőséget a Jobbiknak az általa kifogásolt, hiányzó álláspontja megjelenítésére.

A döntés indokolása

A Kérelmező álláspontja szerint a kifogásolt műsorszámok nem feleltek meg a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményének, mivel a Schweitzer József nyugalmazott főrabbi inzultálásával foglalkozó hír kapcsán nem ismertették a Jobbik véleményét, holott azt a párt országgyűlési képviselője, Mirkóczki Ádám 2012. június 6-án tartott sajtótájékoztatója keretében megfogalmazta.

A Jobbik képviselője által tartott sajtótájékoztató tartalma alapján kiadott MTI tudósítás a következőket tartalmazta:

„A Jobbik szerint a történelmi egyházaknak és a kormánynak is ugyanazzal a „vehemenciával” kellene védelmezni például a határon túli magyarokat, amikor atrocitás éri őket, mint ahogyan szerdán kiálltak Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi mellett- jelentette ki szerdai sajtótájékoztatóján az ellenzéki párt szóvivője.

Mirkóczki Ádám döbbenetesnek nevezte, hogy azután, hogy állítólag egy ismeretlen szidalmazta Schweitzert, néhány percen belül a történelmi egyházak közös nyilatkozatot adtak ki és a kormány is közleményt adott ki egy fantom ellen.

A Jobbik szerint „jó lenne”, ha ugyanezzel a „vehemenciával” kiállnának például a határon túli magyarok elleni sérelmek kapcsán is, hiszen napi szinten történnek magyar verések, vagy lehetetlenítenek el oktatási intézményeket és „senki nem szól egy árva szót sem a magyarok érdekében”.

A Jobbik szerint felháborító, hogy míg egy budapesti szidalmazásért közleményt adnak ki, addig a „fülüket-farkukat behúzza merjük kicsik lenni” és a „minél jobban megalázkodás” politikáját követik a határon túli magyarok esetében.”

A Médiatanács a rendelkezésre álló adatok alapján az alábbi tényállást tárta fel, és azt az alábbiak szerint értékelte.

A kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményét az Mttv. 12. §-a és az Smtv. 13. §-a együttesen határozzák meg. Az Smtv. a kiegyensúlyozottság követelményét a tájékoztatási tevékenységet végző lineáris médiaszolgáltatások által közzétett tájékoztató, híreket szolgáltató műsorszámokkal kapcsolatban fogalmazza meg. A törvény rendelkezése szerint ezeknek a műsorszámoknak a közérdeklődésre számot tartó helyi, országos, nemzeti és európai, valamint Magyarország polgárai és a magyar nemzet tagjai számára jelentőséggel bíró eseményekről, vitatott kérdésekről sokoldalúan, tényszerűen, időszerűen, tárgyilagosan és kiegyensúlyozottan kell tájékoztatást adniuk.

Az Mttv. 12. § (2) bekezdése értelmében a tájékoztatás kiegyensúlyozottságát – a műsorszámok jellegétől függően – az egyes műsorszámokon belül, vagy a rendszeresen jelentkező műsorszámok sorozatában kell biztosítani.

Az Mttv. és az Smtv. fent hivatkozott rendelkezései által körülhatárolt kiegyensúlyozott tájékoztatási kötelezettség nem jelenti a szerkesztői szabadság aránytalan korlátozását. Azt, hogy mely események tartanak számot a közérdeklődésre, azaz mely eseményekről készül beszámoló az egyes műsorszámokban, kizárólag a szerkesztő, illetve a médiaszolgáltató döntheti el.

A kiegyensúlyozott tájékoztatás fogalmi elemei – mint ahogyan azt a Legfelsőbb Bíróság BH 2007. 253. szám alatt közzétett eseti döntésében kifejtette – a sokoldalúság, a tényszerűség, az időszerűség és a tárgyilagosság követelménye, tehát a kiegyensúlyozottság olyan általános kategória, melynek részelemeit a törvény nevesíti. Az Mttv. 181. §-a kizárólag a kiegyensúlyozottsági kötelezettség megsértése esetére határoz meg eljárásrendet, a törvény hatásköri szabályai szintén csak a kiegyensúlyozottsági kötelezettség vizsgálatáról rendelkezik.

A közösséget érintő ügyekről szóló tájékoztatásnak, híradásnak meg kell jelenítenie a szembenálló nézeteket, egy adott kérdéssel összefüggésben megfogalmazott releváns álláspontokat kell a közösség számára összegyűjteni és bemutatni. A média által közvetített információk birtoklása segít abban, hogy a polgárok szelektáljanak, és az információk birtokában alakítsák viszonyukat egymáshoz és a valósághoz, ezért fontos az objektivitásra való törekvés. A tájékoztatásban döntő szempont, hogy az adott esemény fontos-e, hogy eljusson a nézőhöz, vagyis van-e hírértéke. Fontos a tájékoztatáskor mérlegelni, hogy mi az, ami a közönséget érdekelheti, amely által tájékozott emberként alakíthatják ki véleményüket és viszonyukat környezetükhöz.

Egy vitatott kérdés, közérdeklődésre számot tartó esemény bemutatásakor az egyes, az ügy szempontjából releváns nézeteknek kell megjeleníteniük. Az Alkotmánybíróság 1/2007. (I. 18.) számú határozatában kimondta, hogy a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelménye nem értelmezhető úgy, mint amely azt a követelményt támasztja a műsorszolgáltatóval szemben, hogy az minden egyes álláspontot minden műsorszámában megjelenítsen. Elegendő lehet az is, ha egy ellentétes álláspont megjelenik, illetve ha érzékeltetik, hogy létezik ellentétes álláspont. Valamennyi szembenálló nézet bemutatására nem minden esetben van lehetőség, a szerkesztés során olykor választani kell a releváns, és szükséges súllyal, a kellő arányban képviselt nézetek között. Nem határozható meg előre, hogy hány eltérő véleménynek kell teret adni a műsorszámokban, ám amennyiben több szervezet, társadalmi csoport, párt is ugyanazt az álláspontot képviseli egy adott ügyben és azok között releváns különbségek nem fedezhetőek fel, abban az esetben elég csak egy szervezet vagy csoport álláspontját megjeleníteni. A törvény ugyanis a különféle véleményeket és azok bemutatását védi a demokratikus közélet kialakítása és a közügyek megvitatásának elősegítése céljából, nem pedig az egyes vélemények „tulajdonosait”.

A tájékoztatás kiegyensúlyozottsága aszerint is vizsgálendő, hogy a híryanag felépítése, az elhangzottak befolyásoló erővel rendelkeznek-e, valamint hogy a hír, tudósítás során szubjektív, értékítéletet tartalmazó kommentárok elhangzanak-e, amelyek a nézőt érzelmileg, illetve a döntéseinek meghozatalában befolyásolhatják.

A jelen eljárás tárgyát képező, Schweitzer József nyugalmazott főrabbi személyét ért támadással kapcsolatos hírösszeállításokban ismertetésre került, hogy a történelmi egyházak, több párt, szervezet és a kormány is elítéli a történeteket. A hírösszeállítás során megjelent Áder János köztársasági elnök álláspontja is, aki szintén elítélően beszélt az eseményről.

A Médiatanács a Kérelmező által csatolt, a fentiekben ismertetett MTI közlemény tartalma alapján megállapította, hogy a Jobbik véleménye a hírösszeállításokban az inzultussal kapcsolatban bemutatott álláspontoktól markánsan különbözött. A Jobbik képviselőjében Mirkóczki Ádám sajtótájékoztatóján Schweitzer József nyugalmazott főrabbi inzultálásának tényével kapcsolatban kétségeit fejezte ki, a kormány és a történelmi egyházak együttes nyilatkozatát döbbenetesnek nevezte, az ismeretlen támadót pedig fantomnak titulálta.

A Jobbik véleménye szerint jó lenne, ha a támadást elítélők ugyanilyen erőteljesen lépnének fel a határon túli magyarok elleni támadások kapcsán is, és nem a jelenlegi, a Jobbik álláspontja szerint visszafogott magatartást tanúsítanák az ilyen események megtörténtekor.

A médiaszolgáltatók feladata, kötelezettsége jelen esetben az volt, hogy a témához kapcsolódó, a kiegyensúlyozott tájékoztatáshoz szükséges, az ügy szempontjából releváns álláspontokat összegyűjtse és bemutassa. Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbit ért inzultussal kapcsolatban kizárólag a támadást elítélő, azt kifejezetten elmarasztaló álláspontok kerültek bemutatásra a hír kapcsán, a fentiekben részletezett módon.

A Jobbik sajtótájékoztató keretében ismertetett álláspontja a hírösszeállításokban az inzultussal kapcsolatban megjelenített felfogásoktól alapjaiban tért el, fenntartásokkal kezelve mind a támadás tényét, mind az azzal kapcsolatos erőteljes reakciók indokoltságát.

A Médiatanács mindezek alapján megállapította, hogy azáltal, hogy a médiaszolgáltatók az érintett hírblokkokban, illetve egyéb tájékoztató, híreket szolgáltató műsorszámokban nem jelenítette meg a Jobbik releváns, a bemutatott álláspontoktól eltérő véleményét, és ezt a hiányosságot a híreket közlő hírolvasók sem pótolták, a médiaszolgáltatók nem tettek eleget a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményének.

A Médiatanács a fent kifejtettekre tekintettel megállapította, hogy a médiaszolgáltatók a kifogással illetett műsorszámok sugárzásával megsértették az Smtv. általános médiajogi alapelvet rögzítő 13. §-ában foglalt kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményét és az Mttv. 12. §-ában foglalt rendelkezést.